

Силабус
навчальної дисципліни
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма: Початкова освіта
Спеціальність: 013 Початкова освіта
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Викладач (і)	Качерова Ольга Георгіївна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/kacherova/
Е-mail викладача:	og_kacherova@bdpu.org.ua
Графік консультацій	

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
4	30	30	60	залік

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: мистецька освітня галузь, образотворче мистецтво, методика навчання мистецької освітньої галузі в початковій школі, мистецтво, Нова українська школа.

Мета та предмет курсу

Метою курсу «Методика навчання образотворчого мистецтва в початковій школі» є формування методичної компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі вивчення освітньої галузі «Мистецтво». Ознайомити студентів з цілями, завданнями, змістом і особливостями побудови курсу інтегрованого курсу мистецтва в початковій школі; структурою уроку та з методиками опрацювання основних тем програми; сформувати в студентів готовність застосовувати знання про методику навчання молодших школярів окремих питань програми; ознайомити студентів з технологіями формування належних художньо-графічних компетентностей здобувачів початкової освіти.

Предмет курсу: особливості та специфіка навчання учнів 1-4 класів в НУШ; інноваційні методи та педагогічні підходи, що використовуються в мистецькій освіті, з урахуванням сучасних технологій та тенденцій; шляхи формування агентності учнів початкової школи; форми та методи організації діяльнісного підходу в НУШ.

Завдання вивчення дисципліни «Методика навчання ОМ в ПШ» передбачає набуття знань, вмінь та навичок в таких напрямках:

- володіння методикою викладання образотворчого мистецтва;
- знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей, їх можливостей в образотворчій діяльності;
- передбачати посильні завдання, забезпечивши їх реалізацію через: сприйняття задуму заняття, творче переосмислення, створення художнього образу шляхом інтерпретації набутих знань;
- розуміння художньо-виразних засобів образотворчого мистецтва та естетичних якостей дитячої художньої творчості;
- розвивати інтерес до образотворчої грамоти шляхом поглиблення уявлень про мову образотворчого мистецтва, розвиток художньої культури через пізнання законів композиції, розуміння ролі художнього образу, його емоційної оцінки та власної діяльності в усіх видах мистецтва, засвоєння художніх термінів, засвоєння художніх технік, інтерпретації набутих знань та умінь, пізнання краси через мистецтво;
- впливати засобами мистецтва на художньо-естетичну свідомість, формуючи естетичні ідеали;
- володіння методами, прийомами педагогічного малюнку.

Компетентності та програмні результати навчання:

Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, технологіями навчання, розвитку й виховання здобувачів початкової освіти.

Володіти базовими методичними знаннями, формувати досвід і цінності фахової діяльності, застосовувати на практиці професійні вміння і навички з метою формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів.

Здатність до моделювання, організації, реалізації, рефлексії та коригування освітнього процесу в початковій школі, урахуваючи навчальні досягнення здобувачів початкової освіти.

№ з/п	Програмні компетентності	Компетенції*	Результати навчання
1.	<i>Загальні</i>	Соціально-особистісні	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • норми етики, правила культури поведінки; • правила спілкування із суб'єктами

			<p>освітнього процесу, способи самоорганізації власної діяльності відповідно до професійних завдань;</p> <ul style="list-style-type: none"> • способи налагодження конструктивних професійних зв'язків із суб'єктами освітнього процесу для розв'язання професійних завдань щодо діяльнісного підходу до організації освітнього процесу учнів 1–4 класів. <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • використовувати принципи, норми етики, правила культури поведінки, правову культуру у стосунках з людьми на основі загальнолюдських і національних цінностей, норм суспільної моралі; • адаптуватися та будувати спілкування із суб'єктами освітнього процесу на принципах гуманізації й довіри; • налагоджувати конструктивні професійні зв'язки із суб'єктами освітнього процесу, громадськістю, засобами масової для розв'язання професійних завдань щодо діяльнісного підходу до організації освітнього процесу учнів 1–4 класів.
2.		Загальнонаукові	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • способи аналізу, оцінки, прогнозування соціальних процесів суспільного життя; • основні поняття з фундаментальних наук в обсязі, необхідному для освоєння дисциплін циклу професійної підготовки, з метою здійснення навчання здобувачів початкової освіти через гру як провідний спосіб діяльності; • способи здійснення сучасних наукових досліджень; • основні засади запровадження Концепції нової української школи. <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • аналізувати, оцінювати, прогнозувати соціальні процеси суспільного життя (здатність до аналізу, оцінки, прогнозування освітнього процесу)

			<p>під час формування в молодших школярів ключових компетентностей через гру як провідний спосіб діяльності;</p> <ul style="list-style-type: none"> • використовувати базові знання з фундаментальних наук в обсязі, необхідному для освоєння дисциплін циклу професійної підготовки, з метою формування ключових компетентностей молодших школярів; • визначати науковий апарат, планувати, організовувати, проводити наукове дослідження, опрацьовувати його результати із застосуванням методів математичної статистики щодо визначення ефективних підходів до навчання учнів початкової школи за допомогою діяльнісного підходу; • здійснювати пошук найефективніших методів педагогічної діяльності в умовах переходу до особистісно орієнтованої парадигми освіти, що передбачає нові підходи до всіх напрямів її здійснення.
3.		Інструментальні	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • нормативні документи, в яких визначено цілі і завдання початкової освіти; • методичні підходи до формування в молодших школярів ключових компетентностей; • критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з освітніх галузей; • державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки дітей; • засоби, форми і методи організації діяльності молодших школярів у процесі формування галузевих компетентностей; • сучасні навчальні технології, інноваційні підходи, передовий педагогічний досвід щодо формування в учнів початкової школи окремих предметних

			<p>компетенцій.</p> <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • користуватися нормативними документами та реалізовувати на практиці цілі і завдання здійснення початкової освіти; • реалізувати у процесі освіти учнів 1–4 класів основні положення дидактики та часткових методик; • організувати процес навчання з позиції партнерства всіх його учасників; • дотримуватися критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з освітніх галузей; • обирати діяльнісний підхід як метод організації освітнього процесу молодших школярів; • упроваджувати сучасні навчальні технології, інноваційні підходи, передовий педагогічний досвід щодо формування в молодших школярів окремих предметних компетенцій..
4.	Фахові	Здатність використовувати основи теорії та методології освіти у професійній діяльності	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • методичні підходи до здійснення освіти учнів початкової школи на засадах діяльнісного підходу • основні положення навчання через гру • культурологічну і медіаспрямованість шкільної освіти; • сутність процесу навчання з позиції партнерства всіх його учасників. <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • здійснювати процес навчання молодших школярів на засадах діяльнісного підходу; • реалізувати у процесі освіти учнів 1–4 класів основні положення навчання через гру; • організувати процес навчання з позиції партнерства всіх його учасників.
5.		Здатність проектувати і здійснювати освітній процес з урахуванням сучасної соціокультурної	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • методичні підходи до проведення уроків в початковій школі на основі використання діяльнісного підходу;

		<p>ситуації та рівня розвитку особистості</p>	<ul style="list-style-type: none"> методику позаурочної та позакласної роботи в початковій ланці ЗЗСО щодо формування у здобувачів освіти здатності працювати в команді. <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> проводити уроки в початковій школі на основі використання діяльнісного підходу; організовувати позаурочну та позакласну роботу в початковій ланці ЗЗСО щодо формування у здобувачів освіти здатності працювати в команді.
6.		<p>Здатність діагностувати і оцінювати рівень розвитку, досягнень та освітніх потреб особистості</p>	<p><i>Знати</i> засоби і методики діагностики рівня розвитку, досягнень та освітніх потреб молодшого школяра в контексті роботи в команді.</p> <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> діагностувати рівень розвитку, досягнень і освітніх потреб молодшого школяра в контексті командної роботи; обирати сучасні технології навчання, що сприяють досягненню якості процесу освіти молодших школярів.

Зміст курсу

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

МИСТЕЦТВО ЯК КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

Тема 1.1-1.2. Мистецтво як картина світу, художній образ в мистецтві

Взаємозв'язок художньої форми та художнього змісту в творі мистецтва. Структура художнього образу. Характеристика його структурних компонентів. Засоби вираження художнього образу Комунікативна, загально розвивальна, наукова функції мистецтва та інтегруючі можливості мистецької діяльності в сучасному світі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ГРУПИ МИСТЕЦТВ

Тема 2.1-2.2. Характеристика груп видів мистецтв

Суспільні функції просторових мистецтв. Сучасні просторові мистецтва. Синтез просторових мистецтв та виникнення нових видів просторових мистецтв. Взаємозв'язки сучасних груп мистецтва та їх взаємообумовленість. Мистецтва просторові, пластичні, часові. Критерії розподілу просторових мистецтв на види. Критерії розподілу просторових мистецтв на жанри.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ПРОСТОРОВІ МИСТЕЦТВА

Тема 3.1-3.2 Специфіка просторових видів мистецтв, засоби виразності

Види просторових мистецтв, умови існування творів просторових мистецтв. Розподіл просторових мистецтв на види: критерії. Розподіл просторових мистецтв на жанри: критерії, типологія жанрів у різних видах просторових мистецтв. Виокремлення просторових мистецтв. Зображально виразні засоби просторових мистецтв. Специфіка вираження художнього образу у різних видах просторових мистецтв.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.

СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Тема 4.1-4.2. Основні естетичні концепції в різні історичні епохи, специфіка мистецтва в сучасному глобалізованому суспільстві

Мистецтво первісного світу. Виникнення та розвиток мистецтва. Мистецтво Давнього світу. Монументальний характер мистецтва Давнього світу. Розвиток мистецтва в епохи Середньовіччя та Відродження. Основні естетичні концепції мистецтва XIV-XVI ст. Мистецтво XVII – XIX століть. Мистецтво XVIII-XVIII ст. Зумовленість виникнення та розвитку сучасного мистецтва. Основні естетичні концепції сучасного мистецтва. Основні характерні риси сучасного мистецтва. Виникнення нових видів сучасних мистецтв. Суспільна зумовленість виникнення нових видів та жанрів в сучасних просторових мистецтвах.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Тема 5.1-5.2. Психологічні та теоретичні аспекти образотворчої діяльності молодших школярів

Теоретичні аспекти та принципи сучасної початкової мистецької освіти. Освітні, виховні та розвивальні завдання навчання образотворчого мистецтва в НУШ. Компетентнісний підхід до змісту початкової мистецької освіти. Державний стандарт початкової освіти. Характеристика змістовних ліній освітньої галузі „Мистецтво”. Предмет «Образотворче мистецтво» в початковій школі, його мета, завдання та зміст. Етапи розвитку дитячої образотворчої діяльності. Нормативний розвиток дитячого малюнка. Специфіка відтворення навколишнього в дитячій образотворчій діяльності. Психологічні особливості сприймання та відтворення дітьми молодшого шкільного віку навколишнього. Їх урахування в освітньому процесі початкової школи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Тема 6.1- 6.2. Урок як основна організаційна форма освітнього процесу з образотворчої діяльності

Специфіка уроку з образотворчої діяльності. Зміст структурних компонентів уроку образотворчої діяльності. Планування уроків образотворчого мистецтва та підготовка вчителя до них. Методи навчання образотворчої діяльності, зумовленість їх вибору в початковій школі. Методичні прийоми навчання образотворчої діяльності. Роль гри в навчанні дітей молодшого шкільного віку образотворчої діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7-8.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ КЕРІВНИЦТВА ОБРАЗОТВОРЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Тема 7.1.- 8.1 Площинні та об'ємні роботи на уроках образотворчої діяльності в НУШ. Методика ознайомлення молодших школярів з основами кольорознавства

Основний зміст та методика проведення уроків «Зображення на площині». Основний зміст та методика проведення уроків «Зображення в об'ємі». Емоційні можливості кольору. Специфіка опанування молодшими школярами основами колористики. Дидактичні ігри в процесі опанування молодшими школярами кольором. **Сучасні технології організації образотворчої діяльності молодших школярів. Естетичне сприймання творів просторових мистецтв в початковій школі.** Методика проведення уроків естетичного сприймання творів образотворчого мистецтва в початкових класах. Інтерпретація як вид естетичного сприймання творів художньої культури

Методи навчання:

Метод проєктів, педагогічний малюнок, бесіда, пояснення, лекція, тренінг, інструктаж, дискусія, диспут, робота з першоджерелами, метод опори на життєвий досвід студентів, метод зацікавлення, метод емоційного сплеску та заохочення, ділові ігри, рольові ігри, інтерактивні методи навчання, методи розвитку критичного мислення здобувачів вищої освіти.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Студентам важливо представити практику забезпечення системного формування у здобувачів початкової освіти відповідних ключових компетентностей щодо агентності та роботи в команді в умовах варіативності змісту початкової освіти за допомогою відповідних педагогічних інструментів.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: TV, ПК, пристрої вводу / виводу графічної інформації; системи підготовки текстових документів, системи обробки графічної інформації, системи підготовки динамічних презентацій, програми-органайзери.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінюватися може виконання здобувачами вищої освіти передбачених завдань, під час роботи над якими здобувачі вищої освіти демонструють власні знання: розгорнуті і стислі усні відповіді, вирішення тестових завдань, підготовка мультимедійних презентацій, виступи в дискусіях тощо. Враховуються здобутки неформальної освіти.

Специфіка курсу «Методика образотворчого мистецтва в початковій школі» передбачає оцінювання не тільки теоретичних, методичних знань студентів, а також їх практичних умінь. Воно відбувається за виконання основних операцій з обробки різних матеріалів ручними інструментами, виготовлення виробів, розробки технологічних та інструкційних карток, що є об'єктами навчальної праці в типових програмах Л.Масол для початкової школи.

Система оцінювання та вимоги

Для заліку

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 4	ЗМ 5	ЗМ 6	ЗМ 7-8	100
T1-2	T3-4	T5-6	T7-8	T9-10	T11-12	T13-14	
15	10	15	10	15	10	25	

Загальна сума балів розраховується як середньоарифметичний показник роботи здобувача вищої освіти протягом восьми модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90-100	A	зараховано
78-89	B	
65-77	C	
58-64	D	
50-57	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел

1. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Колотило О. М. Мистецтво 1 клас. Київ : Генеза, 2018. 129 с.
2. Калініченко О. В., Аристова Л. С. Мистецтво 1 клас. Київ : Освіта, 2018. 132 с.
3. Рубля Т. Є, Щеглова Т. Л., Мед І. Л. Мистецтво 1 клас. Київ : Ранок, 2018. 143 с.
4. Масол Л. М., Гайдамака, О. В., Колотило О. М. Мистецтво 2 клас. Київ : Генеза, 2019. 121 с.
5. Калініченко О. В., Аристова Л. С. Мистецтво 2 клас. Київ : Освіта, 2019. 141 с.
6. Островський В. М., Федун Г. П. Мистецтво 2 клас. Київ : Богдан, 2019. 126 с.
7. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Колотило О. М. Мистецтво : підруч. для 3-го кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2020. 136 с.
8. Калініченко О. В., Аристова Л. С. Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 3 кл. закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 129 с.

9. ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ початкової освіти. URL: <http://dano.dp.ua/attachments/article/303/Державний%20стандарт%20початкової%20освіти.pdf> (дата звернення 25.02.2024).
10. КОНЦЕПЦІЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення 15.02.2024).
11. Мистецтво: навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli> (дата звернення: 15.02.2024).
12. Опис ключових змін до проекту оновленої програми ЗЗСО URL: https://edera.gitbook.io/ed-era-book-mon-arts-new/vstup/opus_zmyn (дата звернення: 15.02.2024).
13. Котик Т. М. Нова українська школа: Теорія і практика формування емоційного інтелекту в учнів початкової школи: навч.-мет. посіб. Тернопіль : Астон, 2020. 192 с.
14. Масол Л. М. Нова українська школа: Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3-4 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу: навч.-мет. посіб. Київ : Генеза, 2020. 160 с.
15. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: посіб. для вчителів. Харків: Веста: «Ранок», 2016. 256 с.
16. Малицька О. В. Образотворче мистецтво з методикою навчання: навч.-мет. посіб. Бердянськ : БДПУ, 2016. 344 с.

1. ПОРАДНИК з питань організації освітнього процесу в початкових класах закладів загальної середньої освіти. Матеріали інструктивно-методичної наради «Початкова освіта в нових реаліях: досвід, ризики та перспективи». Ужгород, ЗППО, 2022. 81 с.

2. Руденко І. В. Виховний потенціал художніх технік у навчанні майбутніх вчителів образотворчого мистецтва: зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-прак. конф. Харків: ФОП Петров В. В., 2016. С. 174-177.

3. Сара Торнтон Сім днів в мистецтві. Київ: Вид-во Абетка, 2008. 352с.

4. Стівен Фаргтінг Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. Серія книг «Мистецтво і культура» Київ: Вид-во Vivat, 2019. 576 с.

5. Сова О. Навчання образотворчого мистецтва на пленері: навчальний посібник. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 104 с

6. Топузова О. Онопрієнко О., Діагностика та механізми подолання втрат у навчанні молодших школярів. Методичні рекомендації [Електронне видання. Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2023. 146 с.

7. Фідкевич О., Бакуліна Н., Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: теорія і практика формування оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти». Київ: Генеза, 2019. 64 с.

8. Фідкевич О, Богданець-Білоskalенко Н., Нова українська школа: теорія і практика формування оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти» для педагогічних працівників. Київ: Генеза, 2020. 96с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ : <http://www.bdpu.org/>
2. Сайт «Освітнянська мережа України»: www.ednu.kiev.ua.
3. Всеукраїнський портал «Початкове навчання»: www.nachalka.com.ua.
4. Студія он-лайн освіти «Ed-era»: <https://www.ed-era.com/courses>.
5. Український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів «Prometheus»: <https://prometheus.org.ua/>
6. Освітній проект «На урок»: <https://naurok.com.ua/webinar>.
7. Ukraine WOW. Інтерактивна виставка-подорож по Україні та з Україною у компанії: <https://ukrainewow.com/>
8. Віртуальний тур Шевченківським Гаєм у Львові, музеями народної архітектури і побуту в Ужгороді, Києві, Переяславі-Хмельницькому, Мамаєву Слободу в Києві, резиденцію Богдана Хмельницького в Чигирині та Запорізьку Січ: <https://museums.authenticukraine.com.ua/ua/>
9. Відвідати музеї України, серед яких – Острозький замок, музей скла Львові, музей Гуцульщини в Коломиї, музей у Трипіллі, музей гетьманства, музей археології в Батурині, музей-садиба Івана Котляревського в Полтаві: <http://incognita.day.kyiv.ua/exposition>
10. Онлайн-тур «Інтерактивний музей «Відвідай»», який знайомить з 25-ма музеями Львівщини: <https://old.dailyviv.com/3D/loda/>
11. Google Arts & Culture <https://artsandculture.google.com/partner?hl=en>
12. Віртуальний музей Лувр (Франція) <https://www.louvre.fr/en/online-tours>
13. Британська Національна Галерея. Віртуальний тур: <https://www.nationalgallery.org.uk/>
14. Театр-музей Далі. Віртуальний тур <https://www.salvador-dali.org/en/>
15. Національний музей природної історії у Вашингтоні <https://naturalhistory.si.edu/visit/virtual-tour>
16. Національна галерея мистецтва у Вашингтоні <https://www.nga.gov/>
17. Музей Галілео <https://catalogue.museogalileo.it/>
18. GOOGLE ART PROJECT <https://artsandculture.google.com/>
19. <https://www.wikiart.org/u>
20. [1 клас. Мистецтво. Відчути на дотик: текстура у мистецтві \(Тиж.5:BT\) - YouTube](#)

